

"וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'" (יב, ד)

טבע האדם שאם אומר לו אדם גדול לעשות דבר מה, אזי גם אם הדבר קשה מאוד, ברגע הראשון האדם מוכן ללכת בכל נפשו, אבל אחר כך הולך ומצטנן, אבל על אברהם אבינו מעידה תורתנו אשר "הלך" - שגם בעת ההליכה, הלך באותה ההתלהבות, כמו באותו הרגע שדיבר אליו ד'.

ליקוטי בתר ליקוטי

א נקודל'ה

"ויפרדו איש מעל אחיו, אברם ישב בארץ כנען לוט ישב

וכו" (יג, יא-יב)

הבעל הטורים מציין, שסופי התיבות של "ויפרדו - איש - מעל - אחיו - אברם" הן "שלוש". מה בא בעל הטורים לומר בכך? אנשים סבורים לפעמים ששלוש בא בהכרח על ידי יישוב מלא של הסכסוך עד שמביאים את שני הצדדים הניצים להיות יחד בשמחה. אך לפעמים השכנת השלוש באה על ידי שהשניים נפרדים זה מזה, וכל אחד מוצא את מקומו.

ראיתי

"אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאלה" (יג, ט)

אם השמאל - אם היצר הרע שבא מצד שמאל - מצד הטומאה - בא להציע לך לעשות עבירה ח"ו, אזי - 'ואימנה' - צריך לברוח ימינה ליצר הטוב, אבל אפילו "ואם הימין" אם היצר הרע בא להגיד לך על עבירה שהיא מצווה - אזי 'ואשמאלה' - תגיד לו שזה עבירה וברח ממנו.

גדיים בשדה

"גברתי אנכי ברחתי" (טז, ח)

אומרת התורה "גברתי" - מי שמחזיק את עצמו גביר ובעל גאווה, אזי "אנכי" - תורתו "בורחתי" - בורח ממנו. ר' ישראל ממוז'ץ

"ואגדלה שמך" (יב, ב)

אומר רש"י "בך חותמין", הקב"ה מבטיח לאברהם אבינו שבמידה שלך של גמילות חסדים בזה יסתיים הגלות - שגם אם בתורה ותפילה תהיה ירידה אך במידה הזאת לא תהיה חסרון עד הגאולה השלימה.

ר' יחזקאל מקוזמיר

"וילך אברם כאשר דיבר אליו ה'" (יב, ד)

אברהם לא נזקק ליישוב דעת, לא ביקש עצה מאיש ולא דחה את החלטתו אף ביום אחד. מיד כשאמר לו הקב"ה "לך לך", קם ויצא בלי שהיות לארץ ישראל.

שפתי כהן

"מארצך וממולדתך ומבית אביך" (יב, א)

לכאורה, סדר ההליכה הוא שקודם מתרחק אדם מבית אביו, ולאחר מכן ממולדתו (סביבתו, משפחתו) ואז מארצו, ולמה הפכה התורה את הסדר - "מארצך, וממולדתך ומבית אביך"? הנתיבות שלום מסביר שסדר הכתוב בנוי לפי קושי הניסיון, בסדר עולה: הקל ביותר הוא להתנתק מהשפעות חיצוניות שליליות של "הארץ" הקשה יותר הוא להתנתק מהשפעות חיצוניות של המשפחה והסביבה הקרובה יותר, "מולדתך"; והקשה ביותר הוא הניתוק מ"בית אביך", מהחסמים, הליקויים והתכונות הרעות המושרשות בו מצד הוריו ותורשתו.

נתיבות שלום

"והאמן בה' והחשב לו צדקה" (ט"ו, ו)

מה קשר בין האמונה לצדקה? אמונה זה מצווה במחשבה וצדקה זה מצווה במעשה וזה מה שהקב"ה אמר שכשהאדם חושב בראשו לקיים מצווה "והאמין" הקב"ה מחשיב לו כאילו כבר קיים את המצווה בפועל, וככה "כה יהיה זרעך" שכל יהודי שיחשוב לעשות מצווה ייחשב לו כאילו כבר עשהו.

דברי ישראל

"ואגדלה שמך" (יב, ב)

אומר רש"י: זהו שאומרים 'אלוקי אברהם' אומר התפארת שלמה שכל מה שאומרים - התפילות, הלימוד וכו' - הכל זה בשביל מטרה אחת, שכל העולם יידע כי 'אלוקי אברהם' - שיש מנהיג לבירה.

תפארת שלמה

הגיליון לזכות ולבריאות אדונינו מורינו
ורבנו ר' ישכר דוב בן מרים שליט"א

"ומקללך אאר" (יב, ג)

לכאורה למה "מברכך" נאמר בלשון רבים ו"מקללך" ביחיד (שלא נאמר "מקלליך", אלא "מקללך")? אלא ראיתי כמה תירוצים על זה: הסבר אחד הוא שמטבע הדברים אוהביו של אברהם היו רבים, ושונאיו מועטים. לכן, לשון הרבים נאמרה רק ביחס למברכים. ובדומה לכך כותב **הכלי יקר**, "הורה כי רבים יברכוהו, אבל מקללים, לא יהיו רבים אלא יחידים, מוקצים ופחותים כנמרוד וחבריו, שבטלה דעתם אצל כל אדם".

הכתב סופר מיישב באופן אחר: ניתן היה לחשוב, שרק המברך הראשון יתברך, אך אלה שיברכו אחריו, אשר הצטרפו לכך רק לאחר שראו שהמברך הראשון התברך, לא תחול הברכה עליהם. לכן אומר הכתוב לשון רבים, להדגיש שלא רק המברך הראשון יזכה להתברך, אלא גם אחרים, שיברכו רק לאחר שכבר ראו שהמברך הראשון זכה להתברך, אף הם יתברכו (ובקללה נאמר לשון יחיד, כי שם לא שייך לומר כאמור).

הסבר נוסף הוא על פי התרגום יונתן (בתרגומו ל"ואברכך מברכך ומקללך אאורי"); על פי התרגום, ה"מברכים" האמורים כאן הם הכהנים, המברכים את ישראל זרעו של אברהם, וה"מקלל" המוזכר כאן הוא בלעם, שלעתיד לבוא יבוא לקלל, ולפי זה, מבואר היטב מדוע "מברכך" בלשון רבים ו"מקללך" בלשון יחיד, שהרי "מברכך" מתייחס לכלל הכהנים, ו"מקללך" מתייחס לבלעם.

ספרים

"ואגדלה שמך" (יב, ב)

אומר רש"י: "זהו שאומרים אלוהי יעקב". כתוב שמספר אותיות האבות אברהם יצחק ויעקב, הוא י"ג, וכן האמהות, שרה רבקה רחל ולאה, מספרם י"ג, כנגד י"ג מדות, ובצירוף שניהם עולה שם הוי"ה ברוך שמו. ולכן אנו אומרים בתפילה "אלוהי יעקב", אע"פ שנשתנה שמו לישראל, שהרי אם נאמר "ישראל" יהיה מספרם יותר מ"יג. וזוהי כוונת רש"י, "ואגדלה שמך - זהו שאומרים אלוהי יעקב", כי לולא הגדלת שם אברהם לאברהם, היינו אומרים בתפילה "אלוהי ישראל", וגם אז יהיה מספר האותיות י"ג. אבל אחרי שהקב"ה הבטיח לאברהם "ואגדלה שמך", הוצרכנו לומר אלוהי יעקב... ולפי"ז מבואר הפסוק בתהילים (קכ"ד), "לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל". שהביאור שם, לולי האות ה' שהיה לנו - שנוספה לשמו של אברהם, "יאמר נא ישראל", היינו

אומרים שם ישראל ולא יעקב. אבל עכשיו כדי לרמוז שם הוי"ה... אומרים יעקב.

צדיקים

א ז יס ווארט

"אל נא תהי מריבה ביני ובינך, ובין רעי ובין רעיך"
(יג, ח)

כתוב לכאורה, באותו זמן כבר היה ריב בין הרועים (ככתוב בפסוק הקודם - "ויהי ריב בין רועי מקנה אברם וגו') ואם כן, מה הפירוש "אל נא תהי מריבה", כאילו עוד לא התחילה המריבה? מתרץ האלשיך הק' שיש הבדל בין "ריב" לבין "מריבה": "ריב" הוא דבר קטן, נקודתי, ו"מריבה" היא מריבה כוללת, שהולכת ומתפשטת וזהו שאומר אברהם - בין הרועים יש ריב, אבל הבה ניפרד כדי שלא תהיה "מריבה"..

הבאר הפרשה הביא פירוש בדרך מליצה על פי דברי האלשיך הק' למאמר חז"ל, "דעת קנית - מה חסרת" - מי שיש לו דעת, דואג להחסיר את ה"מה", את האותיות מ' וה', שמפרידות בין "ריב" לבין "מריבה", כי בהוספת אותיות מ'-ה', על ריב, נעשה ימריבה, ומי שיש בו דעת, ומבין את גודל ההפסד היוצא מתוך כל מחלוקת, מיד בתחילת הריב' הרי הוא מחסר את האותיות מ'ה', ומונע מה'ריב' להיפך לימריבה".

וראיתי ווארט יפה להסביר לפי זה את מאמר חז"ל, "אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר יתולה ארץ על בלימה". וההסבר הוא שהמילה "בלימה" מורכבת מ"בלי-מה" - דהיינו, מי שבולם פיו ודואג שה"ריב" לא יהפוך ל"מריבה", ואינו מוסיף ל"ריב" שכבר התחיל, את האותיות "מה".

אלשיך הק', באר הפרשה

"שובי אל גברתך והתעני תחת ידיה" (טז, ט)

אומר ר' מנחם מנדל מקוסוב שהתורה באה להנחיל לנו יסוד לחיים, שלכל אדם יש תפקיד והוא לא יכול לברוח ממנו, ואם יש קושי - צריך להמשיך בתפקיד ולהוריד ראש - להישאר בענווה, וזה מה שהכתוב אומר כאן "שוב אל גברתך" - תחזור למעמד ולתפקיד שלך ושם תתמודד "והתעני תחת ידיה".

אהבת שלום